

הודעה לעיתונות

משרד הפנים

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, כ"ח בניסן תשע"ג
 8 באפריל 2013
 091/2013

עדכון (23/04/2013): קובץ נתוני הפרסום, גיליון "נתונים פיזיים - עיריות ומ.מקומיות", עמודה FK (מדד קומפקטיות - דירוג 2006), מסומן באדום.

הרשויות המקומיות בישראל - 2011 Local Authorities in Israel - 2011

- ירידה בצריכת מים עירונית - ב-2011 הסתכמה צריכת המים בעיריות ובמועצות מקומיות ב-66.3 מ"ק לנפש, לעומת 69.4 מ"ק לנפש בשנת 2010. צריכת המים העירונית בעיריות הסתכמה ב-67.2 מ"ק לנפש ירידה לעומת 70.4 מ"ק בשנת 2010, במועצות מקומיות צריכת המים העירונית הסתכמה ב-60.9 מ"ק לנפש ירידה לעומת 64.5 מ"ק בשנת 2010.
- ההכנסה הממוצעת מגביית ארנונה כללית לנפש הסתכמה בעיריות ב-2,760 ש"ח, במועצות אזוריות ב-2,552 ש"ח ובמועצות מקומיות ב-1,233 ש"ח.
- ההכנסות העצמיות¹ של הרשויות המקומיות בשנת 2011 הסתכמו ב-29,736 מיליוני ש"ח ירידה ריאלית של 0.1% בהשוואה לשנת 2010.
- מבין העיריות, בתל אביב-יפו ההכנסות העצמיות היוו 87.8% מהכנסות העירייה, ביהוד 86.2% ובקריית ביאליק 85.9%; ברהט הן היוו 22.4% ובאום אל-פחם היוו 30.3% מהכנסות העירייה.
- ב-107 רשויות מקומיות חלה ירידה ריאלית בהכנסות העצמיות בשנת 2011.
- הכנסות הרשויות מהשתתפות הממשלה בשנת 2011 הסתכמו ב-15,723 מיליוני ש"ח, גידול ריאלי של 3.3% בהשוואה לשנת 2010.
- בשנת 2011 נרשמה ירידה ריאלית של 14% בגירעון התקציבי של הרשויות המקומיות.
- ב-88 רשויות מקומיות נרשם גירעון תקציבי בשנת 2011, לעומת 103 רשויות מקומיות ב-2010.

בקרב ייצא לאור פרסום נוסף בסדרת הפרסומים על הרשויות המקומיות: "[הרשויות המקומיות בישראל 2011](#)", הפרסום יועלה לאתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הפרסום משותף ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולמשרד הפנים, והוא כולל נתונים פיזיים - מידע לגבי אוכלוסייה, חינוך, רווחה, תשתיות, בנייה וכד', ונתונים כספיים (נתוני ביצוע תקציב של הרשויות המקומיות) לשנת 2011. בפרסום נתונים של 254 הרשויות המקומיות בישראל (75 עיריות, 126 מועצות מקומיות ו-53 מועצות אזוריות). לראשונה מוצגים נתוני מדד טופוגרפיה של העיריות והמועצות המקומיות שחושבו במשרד הפנים בשיתוף פעולה עם הלמ"ס.

 [קובץ נתוני הפרסום מופיע באתר האינטרנט של הלמ"ס](#): עדכון 23/04/2013, ראו פרוט בראש העמוד.

[הסברים והגדרות בסוף ההודעה](#)

¹ הכנסות עצמיות - הכנסות שהרשויות עצמן גובות מפרטים וממוסדות כגון: ארנונה כללית, אגרות היטלים ועוד. ..

כתבה : שולמית מקסימוף, תחום רשויות מקומיות

לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת קשרי עיתונות בטל' 02-6527845

קצבאות ילדים

אחוז הילדים, בממוצע ארצי, במשפחות עם 5 ילדים ויותר, מסך כל הילדים מקבלי קצבאות, עמד בשנת 2011 על 20.9 אחוז - נמוך במעט בהשוואה לשנת 2010 (21.0 אחוז).

אחוז גבוה של ילדים במשפחות עם 5 ילדים ויותר מסך כל הילדים מקבלי הקצבאות, נרשם ברשויות שאוכלוסייתן בעלות מאפיינים חרדיים או רשויות שאוכלוסייתן בדונית, בדומה לשנים קודמות. **מבין העיריות**, האחוז הגבוה ביותר נרשם בביתר עילית (66.0%), במודיעין עילית (63.1%) ברהט (57.6%), ובבני ברק (53.3%). **מבין המועצות המקומיות**, האחוז הגבוה ביותר נרשם בערעה-בנגב (67.8%), בחורה (66.5%), בתל שבע (62.8%) ובשגב-שלום (61.9%).

צריכת מים בעיריות ובמועצות מקומיות

ב-2011 הסתכמה צריכת המים העירונית בעיריות ובמועצות מקומיות בכ- 463 מיליון מ"ק (66.3 מ"ק לנפש, ירידה בהשוואה ל-69.4 מ"ק ב-2010). **צריכת מים עירונית – סך הכל** - כוללת צריכה למגורים, למוסדות רשות מקומית, לגינון ציבורי, לבנייה, לבתי מלון, למסחר ומלאכה ועוד.

צריכת המים העירונית לנפש הייתה 67.2 מ"ק בעיריות, לעומת 60.9 מ"ק לנפש במועצות מקומיות - ירידה בהשוואה לשנת 2010 (70.4 מ"ק, ו-64.5 מ"ק, בהתאמה).

צריכת מים למגורים - הממוצע של צריכת מים למגורים לנפש ב-2011 היה 48.6 מ"ק בהשוואה ל-50.3 מ"ק לנפש ב-2010. הרשויות שבהן צריכת המים לנפש הגבוהה ביותר הן מועצות מקומיות בעלות רמה חברתית-כלכלית גבוהה (8-10 בדרוג). הרשויות שבהן הצריכה הנמוכה ביותר הן מועצות מקומיות במגזר הערבי ורשויות מקומיות יהודיות המאופיינות באוכלוסייה חרדית וברמה חברתית-כלכלית נמוכה (1-3 בדרוג).

מבין העיריות, צריכת המים למגורים לנפש **הגבוהה** ביותר נרשמה באילת (76.9 מ"ק), בהרצליה (73.9 מ"ק) וברמת השרון (68.5 מ"ק). צריכת המים למגורים לנפש **הנמוכה** ביותר נרשמה ברהט (33.3 מ"ק), במודיעין עילית (33.4 מ"ק) ובביתר עילית (34.2 מ"ק).

מבין המועצות המקומיות צריכת המים למגורים לנפש **הגבוהה** ביותר נרשמה בסביון (273.0 מ"ק), בכפר שמריהו (195.8 מ"ק), בעומר (93.5 מ"ק) ובמיתר (83.7 מ"ק). צריכת המים למגורים לנפש **הנמוכה** ביותר נרשמה בבוועינה-נוג'ידאת (26.3 מ"ק), בכסרא-סמיע (26.7 מ"ק), בחורה (29.4 מ"ק) ובקריית ארבע (30.3 מ"ק).

פסולת מוצקה ביתית, פסולת מסחרית וגזם²

כמות הפסולת עמדה בשנת 2011 על 1.7 קילוגרם לנפש ליום בממוצע כלל ארצי (בדומה לשנת 2010). כמות הפסולת **הגבוהה** ביותר מבין העיריות נרשמה באילת (3.3 ק"ג לנפש ליום), ברמת השרון ובתל אביב-יפו (2.7), ביבנה (2.6), בהרצליה (2.4) ובטבריה (2.2). הכמות **הנמוכה** ביותר נרשמה בביתר עילית ובאלעד (1.0), בכפר קאסם, באריאל, במודיעין

² הנתונים המוצגים מתייחסים רק לרשויות שביצעו מדידה בפועל ודווחו ללמ"ס או למשרד להגנת הסביבה. דירוג הנתונים בוצע עבור 210 רשויות.

בחישוב הנתון הכלל ארצי ולפי סך הכול עיריות, מועצות מקומיות ומועצות אזוריות, נכללו גם נתונים ש"נזקפו" (פעולה סטטיסטית) לרשויות שלא התקבלו מהן נתוני מדידה בפועל.

עילית, בכרמיאל ובקלנסווה (1.2 בכל אחת מהן). העיריות שבהן כמות הפסולת לנפש היא הגבוהה ביותר הן עיריות שבהן מספר השוהים שאינם דיירים (תיירים, מועסקים) גדול, בשל היותן מרכז תיירות או מרכז עסקים.

מבין המועצות המקומיות הכמויות **הגבוהות** ביותר של פסולת לנפש נרשמו בראש פינה (7.9 ק"ג לנפש ליום), בסביון (5.9) ובכפר שמריהו (5.2), ביסוד המעלה (4.3) ובבאר יעקב (3.6) הכמויות **הנמוכות** ביותר נרשמו בכסיפה (0.5), בשלומי (0.6) ובשגב שלום (0.7).

מדד לאפיון הטופוגרפיה של עיריות ומועצות מקומיות (ר' נספח - הגדרות מדד לאפיון טופוגרפיה של עיריות ומועצות מקומיות)

לראשונה חושב מדד לאפיון הטופוגרפיה של שטחי העיריות והמועצות מקומיות. מדד זה משלים את מדד הקומפקטיות שכבר פורסם בשנים קודמות המתייחס למישור האופקי עליו שוכנת הרשות המקומית. מדד הטופוגרפיה משלים אותו מבחינת הציר האנכי, המבוסס על שילוב נתוני גובה ושיפוע.

קריית מוצקין מדורגת כרשות המקומית עם מינימום הפרשי גובה ושיפוע (הרשות "השטוחה" ביותר), בעוד שצפת מדורגת כרשות עם מקסימום הפרשי גובה ושיפוע.

נתוני ביצוע תקציב רגיל³ 2011

הכנסות⁴

הכנסות הרשויות המקומיות בתקציב הרגיל בשנת 2011 הסתכמו ב-45,690 מיליוני ש"ח, עלייה ריאלית של 0.9% (לעומת שנת 2010, בה נרשמה עלייה ריאלית של 1.9%). ב-102 רשויות נמדדה ירידה ריאלית בהכנסות בתקציב הרגיל. מבין העיריות, הירידה הריאלית הגבוהה ביותר בהכנסות נרשמה בעכו 28.2%, בנצרת 9.1% ובכפר קאסם ירידה של 9%. לעומת זאת, נרשמה עלייה ריאלית גבוהה בהכנסות במעלות-תרשיחא 18.5%, בטירת כרמל 15.4% ובאשקלון 11.3%.

הכנסות עצמיות

הכנסות עצמיות - הכנסות שהרשויות עצמן גובות מפרטים וממוסדות כגון: ארנונה כללית, אגרות ותשלומים ועוד. ההכנסות העצמיות ב-2011 הסתכמו ב-29,736 מיליוני ש"ח, ירידה ריאלית של 0.1% בהשוואה לשנת 2010. ב-107 רשויות חלה ירידה ריאלית בהכנסות העצמיות בשנת 2011. ההכנסות העצמיות היוו כ- 65.1% מהתקציב הרגיל של הרשויות המקומיות נמוך במעט מהנתון שנרשם בשנת 2010 (65.6%). הרשויות שבהן אחוז ההכנסות העצמיות מהתקציב הרגיל הוא הגבוה ביותר, מאופיינות ברמה חברתית-כלכלית גבוהה או שקיימת בהן פעילות מסחרית ענפה. הרשויות המקומיות הנמצאות בתחתית הדרוג מאופיינות ברמה חברתית-כלכלית נמוכה ובהן רוב האוכלוסייה הוא לא יהודי. מבין העיריות, בתל אביב-יפו ההכנסות העצמיות היוו 87.8% מהכנסות העירייה, ביהוד 86.2% ובקריית ביאליק 85.9%, בעוד שברהט הן היוו 22.4% ובאום אל-פחם היוו 30.3% מהכנסות העירייה.

³ לא כולל: עיריות- באקה אל-גרבייה וטייבה ומועצות מקומיות - ג'ת, כאוכב אבו אל-היג'א, לקיה ועין מאהל.
⁴ הכנסות בתקציב הרגיל כוללות הכנסות עצמיות+השתתפות ממשלה+הכנסות והעברות חד פעמיות.

ארנונה כללית⁵

הארנונה הכללית שנגבתה היוותה בשנת 2011 כ-64.9% מסך ההכנסות העצמיות בתקציב הרגיל של הרשויות המקומיות, בהשוואה ל-63.3% שנרשם בשנת 2010.

ההכנסה הממוצעת מגביית ארנונה לנפש הסתכמה בשנת 2011 ב-2,510 ש"ח, גידול ריאלי של 1% לעומת שנת 2010. ההכנסה הממוצעת מגביית ארנונה לנפש **בעיריות** הייתה 2,760 ש"ח, **במועצות מקומיות** 1,233 ש"ח ו**במועצות אזוריות** 2,552 ש"ח.

מבין העיריות, גבייה גבוהה של ארנונה לנפש נרשמה ברשויות בהן קיימת פעילות מסחרית אינטנסיבית (תל אביב-יפו – 6,575 ש"ח, אילת – 4,911 ש"ח) וברשויות המדורגות ברמה חברתית-כלכלית גבוהה (רמת השרון – 4,662 ש"ח והרצליה – 4,625 ש"ח).

השתתפות מהממשלה

ההכנסות מהשתתפות הממשלה בשנת 2011 הסתכמו ב-15,723 מיליוני ש"ח, גידול ריאלי של 3.3% בהשוואה לשנת 2010. בעיריות חלה עלייה ריאלית בהשתתפות מהממשלה של 3.3%, במועצות מקומיות – 3.4% ובמועצות אזוריות חלה עלייה ריאלית של 2.9%.

הוצאות

סך כל ההוצאות בתקציב הרגיל של הרשויות המקומיות בשנת 2011 היה כ-45,821 מיליוני ש"ח, עלייה ריאלית של 0.8% בהשוואה לשנת 2010 (בעיריות 33,924 מיליוני ש"ח, במועצות מקומיות 5,766 מיליוני ש"ח ובמועצות אזוריות – 6,131 מיליוני ש"ח). אחוז ההוצאה בתקציב הרגיל מכלל התקציב (כולל תקציב פיתוח) ברשויות המקומיות היה 82.5% (בעיריות ובמועצות מקומיות 83.1%, בכל אחת מהן, ובמועצות אזוריות 79.0% מכלל התקציב).

ההוצאה בתקציב הרגיל בערים מעל 200,000 תושבים: **תל אביב-יפו** 3,981 מיליוני ש"ח, **ירושלים** 3,806 מיליוני ש"ח, **חיפה** 2,214 מיליוני ש"ח, **פתח תקווה** 1,258 מיליוני ש"ח, **ראשון לציון** 1,313 מיליוני ש"ח ו**אשדוד** 1,134 מיליוני ש"ח.

גירעון/עודף בתקציב הרגיל⁶

בשנת 2011 נרשם גירעון תקציבי של 132 מיליוני ש"ח, ירידה ריאלית של 14% לעומת שנת 2010. גירעון תקציבי נרשם ב-88 רשויות מקומיות (35% מסך כל הרשויות). זאת, לעומת 103 רשויות מקומיות ב-2010 (41% מסך כל הרשויות).

⁵ הארנונה הכללית נכללת בהכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות, ונגבית עבור שימוש בנכסים כגון מגורים, עסקים, תעשייה ומלאכה, חקלאות וכו'. הנתון מתייחס לגביית ארנונה.

⁶ גירעון תקציבי- הינו ההפרש בין סך כל ההכנסות (כולל מלוות) לבין סך כל ההוצאות.

הגדרות

נתוני ביצוע התקציב

ביצוע התקציב של הרשויות המקומיות כולל את התקציב הרגיל והתקציב הבלתי רגיל, בהתאם למקורות המימון ולייעוד ההוצאה.

התקציב הרגיל

א. הכנסות

ההכנסות בתקציב הרגיל מורכבות מהכנסות שוטפות הכוללות הכנסות עצמיות, השתתפות ממשלה מלוות והעברות.

הכנסות לפי מקור:

1. הכנסות עצמיות: הכנסות שהרשויות עצמן גובות מפרטים וממוסדות, כגון ארנונה כללית, אגרות תשלומים הנגבות בתמורה להפקה של תעודות שונות, שלטים ועוד, היטלים על תצרוכת, כגון היטל על בידור, מכסות מוועדים מקומיים (הכנסות המתקבלות מוועדים הנמצאים בתחומי המועצה האזורית), השתתפות כללית של מוסדות ותרומות, הכנסות מדמי שירות (הכנסות בתמורה לשירותים שונים שהרשות מעניקה לפרטים או לבעלי עסקים), הכנסות משכר לימוד, הכנסות מרכוש וממפעלים שבבעלות הרשות והכנסות ממכירות, השתתפות בעלים במימון עבודות פיתוח שעשתה עבורם הרשות המקומית.

2. **השתתפות ממשלה:** הממשלה משתתפת בתקציבי הרשויות המקומיות על-ידי השתתפות כללית (מענקים המחולקים בין הרשויות לפי מפתח מסוים, כגון כושר כלכלי של הרשות, מענקים מיוחדים הניתנים להקטנת הגירעון המצטבר של הרשות וכו'), ועל-ידי השתתפות מיוחדת (השתתפות הממשלה במימון שירותים מסוימים שאותם נותנת הרשויות המקומיות. גובהה של השתתפות זו נקבע לפי מדדים שונים, שלפיהם משרדי הממשלה השונים מעבירים לרשויות כספים לאחזקת השירותים הללו).

ב. הוצאות

ההוצאות בתקציב הרגיל מורכבות מהוצאות לפעולות (שוטפות), הוצאות חד-פעמיות, פירעון מלוות וכו'. ניתן לסווג את ההוצאות לפי ייעודן: הוצאות המיועדות להנהלה כללית (הוצאות על מינהל הרשות, כגון מנגנון, מינהל הכספים, גזברות וגבייה), למימון (עמלות וריבית על משיכת יתר), לשירותים מקומיים, לשירותים ממלכתיים (כגון חינוך, רווחה), למפעלים וכו'.

עודף וגירעון

ההפרש בין סך כל ההכנסות לבין סך כל ההוצאות יוצר עודף או גירעון בתקציב הרגיל.

עודף/גירעון תקציבי: ההפרש בין סך כל ההכנסות (כולל מלוות) לבין סך כל ההוצאות.

אחוז שינוי ריאלי של המדד = היחס בין ממוצע מדד מחירים לצרכן בשנה השוטפת לבין ממוצע מדד מחירים לצרכן בשנה קודמת, המבוטא באחוזים.

חישוב אחוז השינוי הריאלי בוצע עבור הרשויות המקומיות שדיווחו בשתי השנים.

נספח - הגדרות מדד לאיפיון טופוגרפיה של עיריות ומועצות מקומיות

מדד לאיפיון טופוגרפיה בעיריות ומועצות מקומיות - הבסיס הגאוגרפי לחישוב מדד הטופוגרפיה הוא המרקם העירוני של כל עירייה ומועצה מקומית, ומרקם זה הוא גם הבסיס הגאוגרפי לחישוב מדד הקומפקטיות. על המרקם העירוני סורטטה רשת ריבועים ששטחם 25X25 מטרים, ולכל ריבוע חושבו שני נתונים מייצגים:

1. גובה מעל פני הים

2. שיפוע.

החישוב נעשה באמצעות תכנה מיוחדת למידע גאוגרפי ביחידת ה-GIS של משרד הפנים. על בסיס נתונים אלו בוצעו חישובים סטטיסטיים, ותוצאותיהם מפורטות בקובץ הנתונים.

להלן הגדרות המשתנים המופיעים בקובץ הנתונים:

א. גובה מעל פני הים במטרים ברשת הריבועים שעל המרקם העירוני:

1. **גובה מינימלי** – הגובה המינימלי מגובה כל הריבועים שעל המרקם העירוני.
2. **גובה מקסימלי** – הגובה המקסימלי מגובה כל הריבועים שעל המרקם העירוני.
3. **טווח הגבהים** – ההפרש בין הגובה המינימלי לבין הגובה המקסימלי.
4. **ממוצע הגבהים של כל הריבועים שעל מרקם העירוני**.
5. **ערך סטיית התקן** – סטיית התקן של הגבהים בכל ריבוע על המרקם העירוני מבטאת את ההפרשים בין הגבהים באותה רשות מקומית.
6. **ציון התקן של סטיית התקן** – ציון תקן הוא משתנה מתוקנן עם ממוצע אפס וסטיית תקן 1 (ללא יחידת מדידה) ששומר על הסדר במשתנה סטיית התקן. הצורך בציון תקן נובע מהבדלים ביחידות המדידה במשתנים שונים.
7. **דירוג סטיית התקן** – מקום 1 בדירוג: המרקם העירוני שסטיית התקן של הגבהים בו היא הקטנה ביותר; מקום 197 בדירוג: המרקם העירוני שסטיית התקן של הגבהים בו היא הגדולה ביותר.

ב. שיפוע ממוצע ברשת הריבועים שעל המרקם העירוני:

1. **ערך השיפוע הממוצע** – השיפוע נמדד במעלות לפי קווי גובה ומבטא את גודל הזווית בין המישור האופקי לבין המדרון שמודדים.
2. **ציון התקן של השיפוע הממוצע** – ציון תקן הוא משתנה מתוקנן עם ממוצע אפס וסטיית תקן 1 (ללא יחידת מדידה) ששומר על הסדר במשתנה השיפוע הממוצע. הצורך בציון תקן נובע מהבדלים ביחידות המדידה במשתנים שונים.
3. **דירוג השיפוע הממוצע** – מקום 1 בדירוג: המרקם העירוני שלו השיפוע הממוצע הקטן ביותר (המרקם המישורי ביותר); מקום 197 בדירוג: המרקם העירוני שלו השיפוע הממוצע הגדול ביותר (המרקם התלול ביותר).

ג. מדד הטופוגרפיה חושב כממוצע בין שני ציוני התקן האלה: "ציון התקן של סטיית התקן של הגבהים" ו"ציון התקן של השיפוע הממוצע".

הממוצע מייצג מתן משקל שווה לכל אחד משני המרכיבים של אפיון הטופוגרפיה – הפרשי הגבהים וערך השיפועים.

בקובץ מפורטים עבור המדד שלושת הנתונים האלה:

1. **ערך המדד**

2. **הדירוג**

3. **האשכול** – ערכי המדד סווגו ל-10 אשכולות.

לדוגמה נציין את שתי הרשויות המקומיות הקיצוניות מבחינת מדד הטופוגרפיה:

קריית מוצקין מדורגת במקום 1 (ערך מדד הטופוגרפיה: 1.26, -), האשכול: (1).
צפת מדורגת במקום 197 (ערך מדד הטופוגרפיה: 2.82, -), האשכול: (10).